

Piotr Piskozub
Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie

ZAIKS, ZPAV, a może STOARD lub SAWP, czyli o tantiemach w turystyce słów parę

Streszczenie

Publikacja poświęcona jest zagadnieniom związanym z ciężącym na właścicielach hoteli i obiektów gastronomicznych obowiązkiem uiszczania na rzecz wskazanych w tytule artykułu organizacji opłat, w związku z publicznym odtwarzaniem muzyki. Obowiązek ten wynika z ustawy Prawo autorskie, budząc jednak szereg wątpliwości i sporów, często kończących się sprawami sądowymi. W publikacji omówiono najważniejsze, podstawowe problemy, które wiążą się z przedstawioną problematyką, dotyczące przede wszystkim uprawnień i prawnych podstaw funkcjonowania organizacji zrzeszających artystów i twórców muzyki. Na podstawie orzecznictwa sądowego oraz dorobku piśmiennictwa, podjęto próbę określenia rzeczywistego zakresu obowiązków hotelarzy i restauratorów w zakresie opłacania tzw. tantiem, a także wskazania sytuacji, kiedy obowiązek ten będzie wyłączony.

Publikacja oparta jest przede wszystkim na analizie orzecznictwa sądowego oraz dorobku doktryny prawa cywilnego. Artykuł ma charakter koncepcyjny.

Słowa kluczowe: prawo autorskie, tantiemy, organizacje zbiorowego zarządzania (OZZ), hotele, restauracje.

Wstęp

Wskazane w tytule skróty nazw – ZAIKS, ZPAV, STOARD i SAWP – określają najważniejsze podmioty zajmujące się ochroną praw twórców i wykonawców utworów muzycznych, czyli, zgodnie z terminologią ustawy z dnia 4 lutego 1994 r. Prawo autorskie¹, organizacji zbiorowego zarządzania prawami autorskimi i prawami pokrewnymi. Organizacje te są doskonale znane przedsiębiorcom działającym w branży turystycznej. Restauratorzy i hotelarze są bowiem częstymi adresatami roszczeń przedstawianych przez te organizacje w związku z publicznym odtwarzaniem muzyki w prowadzonych przez nich lokalach bądź udostępnianiem klientom odbiorników radiowych i telewizyjnych w pokojach hotelowych. Przedmiotem niniejszej publikacji jest próba udzielenia odpowiedzi na pytanie, czym są wskazane organizacje, jakie są ich rzeczywiste uprawnienia oraz kiedy przedsiębiorca ma obowiązek opłacania na ich rzecz tzw. tantiem, czyli opłat z tytułu korzystania z cudzych prawa autorskich?

¹ Dz.U. Nr 90, poz. 631, zwana dalej: PrAut.

Czym są „organizacje zbiorowego zarządzania”?

Zgodnie z treścią art. 104 ust. 1 PrAut, organizacja zbiorowego zarządzania (w skrócie: OZZ) to stowarzyszenia zrzeszające twórców, artystów wykonawców, producentów lub organizacje radiowe i telewizyjne, których statutowym zadaniem jest zbiorowe zarządzanie i ochrona powierzonych im praw autorskich lub praw pokrewnych oraz wykonywanie uprawnień wynikających z ustawy. Każda taka organizacja wymaga dla swojej działalności zezwolenia, udzielanego przez ministra właściwego ds. kultury i dziedzictwa narodowego w formie decyzji administracyjnej (art. 104 ust. 3 i 6 PrAut)². Aktualnie stosowne zezwolenia posiada kilkanaście OZZ³, z których zasadniczo cztery działają w obszarze praw autorskich twórców muzyki. Są to właśnie wymienione w tytule publikacji:

- ZAIKS – stowarzyszenie reprezentujące autorów, w tym także autorów tekstów piosenek i kompozytorów muzyki,
- STOARD – Związek Artystów Wykonawców – reprezentuje w szczególności wykonawców muzycznych,
- SAWP – Stowarzyszenie Artystów Wykonawców Utworów Muzycznych i Słowno-Muzycznych – podobnie jak STOARD reprezentuje wykonawców oraz
- ZPAV – czyli Związek Producentów Audio-Video – stowarzyszenie reprezentujące producentów fonogramów i wideogramów.

Jakie uprawnienia posiadają OZZ?

Odpowiedź na przedstawione wyżej pytanie wymaga nawiązania do regulacji Prawa autorskiego. Zasadnicze znaczenie w tym zakresie ma treść art. 79 ust. 1 i 2 PrAut. Przepis ten wskazuje, iż uprawniony, którego autorskie prawa majątkowe zostały naruszone może żądać od osoby, która naruszyła te prawa:

- 1) zaniechania naruszenia,
- 2) usunięcia skutków naruszenia,
- 3) naprawienia wyrządzonej szkody – na zasadach ogólnych albo poprzez zapłatę sumy pieniężnej w wysokości odpowiadającej dwukrotności, a w przypadku gdy naruszenie jest zawinione – trzykrotności stosownego wynagrodzenia, które w chwili jego dochodzenia byłoby należne tytułem udzielenia przez uprawnionego zgody na korzystanie z utworu oraz
- 4) wydania uzyskanych korzyści.

² Na charakter prawny zezwolenia udzielanego przez Ministra zwraca uwagę M. Kępiński, wskazując, iż należy je uznać za zezwolenie w rozumieniu art. 75 ustawy o swobodzie działalności gospodarczej, por. Kępiński (2013, s. 732).

³ Por. obwieszczenia Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego z dnia 26.3.2009 r., M.P. Nr 21, poz. 270, z dnia 28.12.2009 r., M.P. Nr 3, poz. 19 oraz z dnia 21.10.2010 r., M.P. Nr 71, poz. 907.

Ponadto, niezależnie od wskazanych wyżej roszczeń, uprawniony może domagać się:

- 1) jednokrotnego albo wielokrotnego ogłoszenia w prasie oświadczenia odpowiedniej treści i w odpowiedniej formie lub
- 2) podania do publicznej wiadomości części albo całości orzeczenia sądu wydanego w rozpatrywanej sprawie, w sposób i w zakresie określonym przez sąd albo
- 3) zapłaty przez osobę, która naruszyła autorskie prawa majątkowe, odpowiedniej sumy pieniężnej, nie niższej niż dwukrotna wysokość uprawdopodobnionych korzyści odniesionych przez sprawcę z dokonanego naruszenia, na rzecz Funduszu Pomocy Twórczości (o którym mowa w art. 111 PrAut), gdy naruszenie jest zawinione i zostało dokonane w ramach działalności gospodarczej wykonywanej w cudzym albo we własnym imieniu, choćby na cudzy rachunek (art. 79 ust. 2. PrAut).

Analizując cyt. wyżej przepisy należy zwrócić uwagę na kilka zagadnień. Pierwszym z nich jest wskazanie, kiedy, w myśl art. 79 PrAut, można mówić o naruszeniu autorskich praw majątkowych? Odpowiedzi na to pytanie udzielił Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 20 maja 1999 r. wskazując, że z naruszeniem takim będziemy mieć do czynienia w przypadku wkroczenia w cudze autorskie prawo majątkowe, co nastąpi w razie podjęcia działań polegających na korzystaniu z utworu bez zgody uprawnionego lub zezwolenia wynikającego z ustawy (licencji ustawowej)⁴. Stanowisko powyższe zostało potwierdzone przez Sąd Najwyższy także w orzeczeniu z dnia 26 czerwca 2003 r., w którym odnajdziemy stwierdzenie, że określone w art. 79 PrAut cywilnoprawne środki ochrony autorskich praw majątkowych przysługują wobec osoby, która wkroczyła w zakres monopolu eksploatacji utworu bez zgody uprawnionego lub zezwolenia wynikającego z ustawy (licencji ustawowej)⁵. W literaturze przedmiotu oraz orzecznictwie Sądu Najwyższego rozważana jest koncepcja rozszerzenia zakresu zastosowania art. 79 PrAut w przypadku niewywiązywania się z obowiązku zapłaty wynagrodzenia za korzystanie z utworu na podstawie posiadanej licencji ustawowej. Koncepcja ta została jednak odrzucona przez Sąd Najwyższy w cyt. wyroku z dnia 26 czerwca 2003 r.

Drugim zagadnieniem wymagającym wyjaśnienia, zasadniczym z punktu widzenia tematyki niniejszej publikacji, jest określenie związku analizowanego w art. 79 PrAut z organizacjami zbiorowego zarządzania. W tym celu należy odnieść się do treści art. 105 ust. 1 PrAut. Przepis ten formułuje dwa domniemania:

- 1) domniemanie uprawnienia OZZ do zarządzania i ochrony w odniesieniu do pól eksploatacji objętych zbiorowym zarządzaniem
- 2) domniemanie legitymacji procesowej w tym zakresie.

Przedstawiona regulacja budzi duże wątpliwości interpretacyjne. W istocie, określenie zakresu przybliżonych domniemań, a w szczególności pierwszego z nich, sprowadza się

⁴ I CKN 1139/97, OSNC 2000/1/6.

⁵ V CKN 411/01, OSNC 2004/9/144.

do wskazania, kiedy OZZ może powoływać się na domniemanie posiadania uprawnienia do egzekwowania roszczeń, o których mowa w art. 79 PrAut? Przedstawiając ten problem w sposób opisowy można by zadać pytanie czy OZZ dokonująca kontroli przedsiębiorcy musi wykazać, iż przedsiębiorca ten naruszył prawo autorskie konkretnego artysty, który jest zrzeszony w ramach tej organizacji, czy wystarczy, że wykaże ona ogólne naruszenie praw twórców działających w dziedzinie stanowiącej przedmiot ochrony danej OZZ?

Szeroki wywód na ten temat prezentuje M. Czajkowska-Dąbrowska (2011), która wskazuje nie tylko na trudności w zakresie ustalenia rzeczywistego znaczenia przedmiotowego domniemania, ale także kwestionuje celowość jego wprowadzenia do ustawy. Autorka podkreśla przy tym, iż regulacja art. 105 ust. 1 PrAut nie powinna stać NT. „wytrychem umożliwiającym dowolne uzurpacje organizacji zbiorowego zarządzania przy całkowicie pasywnej postawie sądów”, wskazując dalej, że wykazanie przez OZZ, że rzeczywiście ma ona upoważnienie do wykonywania określonych uprawnień autorskich w odniesieniu do danego utworu nie powinno sprawiać jej trudności. Wydaje się zatem, że autorka postuluje zawężającą wykładnię analizowanego przepisu, zakładającą, iż w przypadku wystąpienia przez daną OZZ z roszczeniami, o których mowa w art. 79 PrAut, winna ona wykazać, iż naruszone zostały prawa konkretnego, zrzeszonego w tejże organizacji twórcy. Odmienną wykładnię komentowanego przepisu prezentuje M. Kępiński (2013, s. 593). Autor, powołując się m.in. na treść wyroku Sądu Najwyższego z dnia 8 grudnia 2000 r.⁶, przyjmuje, iż przytoczone domniemania powodują, że w razie ewentualnego sporu (np. z przedsiębiorcą naruszającym prawa autorskie twórcy), OZZ nie musi legitymować się pełnomocnictwem do działania w imieniu danego artysty ani wykazywać prawa zarządu do konkretnego dzieła, którego spór dotyczy.

Nie ulega wątpliwości, iż pierwsze z zaprezentowanych stanowisk jest dla przedsiębiorców udostępniających odbiorniki radiowo-telewizyjne w lokalach gastronomicznych czy obiektach noclegowych dalece korzystniejsze. Koncepcja ta koliduje jednak z literalnym brzmieniem przepisu art. 105 ust. 1 PrAut. Przepis wskazuje bowiem jednoznacznie, iż OZZ przysługuje domniemanie uprawnień w zakresie pól eksploatacji objętych zbiorowym zarządzaniem danej organizacji. Praktyka sądowa wskazuje, iż zakres wskazanego „pola eksploatacji” będzie pokrywał się z zakresem zezwolenia właściwego ministra udzielanego poszczególnym OZZ⁷. Tym samym to podmiot dokonujący naruszenia musiałby udowodnić, że OZZ występująca przeciwko niemu z roszczeniami nie jest uprawniona do zarządzania konkretnym prawem, obalając tym samym domniemanie z art. 105 ust. 1 PrAut. Warto w tym miejscu przybliżyć także fragment uzasadnienia wyroku Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 31 sierpnia 2010 r., w którym stwierdzono m.in., iż *ratio legis* unormowania zawartego w art. 105 ust. 1 PrAut wyraża się w dążeniu do wyeliminowania przypadków bezumow-

⁶ I CKN 971/98, OSNC 2001/6/97.

⁷ Tak stwierdził Sąd Najwyższy, m.in. w wyroku z dnia 15.5.2009 r., II CSK 701/08, LEX nr 519312 oraz wyroku z dnia 20.5.1999 r., I CKN 1139/97, OSNC 2000/1/6; zob. także wyrok SN z dnia 15.5.2009 r., II CSK 701/08, LEX nr 519312.

nego i bezpłatnego wykorzystywania cudzych praw autorskich oraz ułatwienia ich ochrony. Jak dalej wskazuje Sąd Apelacyjny, analizowane domniemanie jest skuteczne wobec podmiotu, który nie ma zawartej umowy z organizacją zbiorowego zarządzania, a wykorzystuje utwory bądź artystyczne wykonania objęte ochroną prawną. Co do zasady bowiem powinien zawrzeć umowę licencyjną i wносить stosowne opłaty za korzystanie z cudzych praw autorskich. Skoro tego nie czyni, a zgłasza się do niego organizacja zbiorowego zarządzania, domniemywa się, że jest ona uprawniona do pobierania wynagrodzenia za korzystanie z praw autorskich w ramach pola eksploatacji, którym zarządza⁸. W praktyce OZZ rzadko są gotowe wskazać na konkretne osoby przez nie reprezentowane i, powołując się na analizowane domniemanie, ograniczają się jedynie do wskazania ogólnego obszaru, w którym działają.

Analizując przedmiotowe regulacje należy dodać, iż w art. 105 ust. 1 zd. 2 PrAut ustawodawca zastrzega, że na przybliżone domniemania nie można się powołać, gdy do tego samego utworu lub artystycznego wykonania rości sobie tytuł więcej niż jedna organizacja zbiorowego zarządzania. W cyt. orzeczeniach z dnia 20 maja 1999 r. oraz 15 maja 2009 r. SN zastrzega jednak, że samo wykazanie innych organizacji działających w danym obszarze ochrony praw autorskich nie jest niewystarczające dla obalenia domniemań z art. 105 ust. 1 PrAut. W przeciwnym razie, jak argumentuje SN, w sytuacji, w której Ministerstwo Kultury i Sztuki zezwala na działanie wielu organizacji o pokrywającym się zakresie zarządzania, domniemanie to mogłoby utracić swoje praktyczne znaczenie⁹. Nie mniej jednak, Sąd Apelacyjny w Warszawie w cyt. wyżej wyroku z dnia 31 sierpnia 2010 r. wskazuje, że domniemanie z art. 105 ust. 1 PrAut zostanie obalone, jeżeli podmiot korzystający z cudzych praw autorskich ma zawartą umowę z inną OZZ działającą na tym samym polu eksploatacji, co organizacja występująca przeciwko niemu.

Obok zasadniczych uprawnień wynikających z treści art. 79 PrAut, organizacje zbiorowego zarządzania mogą domagać się także udzielenia informacji oraz udostępnienia dokumentów niezbędnych do określenia wysokości dochodzonych przez nią wynagrodzeń i opłat. Uprawnienie to wynika z treści art. 105 ust. 2 PrAut. Jak wskazuje Sąd Najwyższy, uprawnienie to ma charakter pomocniczy i służy zapewnieniu realizacji uprawnienia zasadniczego, opartego na art. 79 PrAut¹⁰. Sąd Najwyższy wskazuje dalej, iż informacje i dokumenty, o których mowa w art. 105 ust. 2 PrAut są niezbędne do określenia wysokości wynagrodzeń oraz ustalenia, czy i w jakim okresie pozwany korzystał z utworów bez zezwolenia uprawnionego, a zatem dotyczą prawa do takiego wynagrodzenia, jak i jego rozmiaru. Co istotne, Sąd Najwyższy zastrzega, iż opisany charakter roszczenia informacyjnego, jako wynikającego z materialnoprawnej konstrukcji stosunku zobowiązaniowego wskazuje na to, że organizacja zbiorowego zarządzania powinna wykazać istnienie zobowiązania po stronie

⁸ I Aca 220/10, LEX nr 1120091.

⁹ *Ibidem*.

¹⁰ Zob. uzasadnienie wyroku SN z dnia 17.11.2011 r., III CSK 30/11, LEX 1129116.

pozywanego w postaci naruszenia praw objętych jej ochroną i zarządzaniem, wynikającym z udzielonego zezwolenia¹¹.

OZZ w restauracji i hotelu

Jak wynika z samego tytułu publikacji, rozważania niniejsze ukierunkowane są na analizę uprawnień OZZ w kontekście przedsiębiorców działających w dziedzinie gastronomii i hotelarstwa. Podmioty prowadzące tego rodzaju lokale często odtwarzają muzykę w prowadzonych przez siebie lokalach, a w przypadku obiektów noclegowych, oferują swoim klientom możliwość korzystania w pokojach z odbiorników radiowych i telewizyjnych. W świetle ogólnych zasad PrAut, działania te mogą zostać uznane za naruszenie praw autorskich twórców i wykonawców rozpowszechnianych utworów. Zagadnienie to wymaga jednak oceny w kontekście przepisów PrAut dotyczących dozwolonego użytku (art. 23-40 PrAut), a w szczególności art. 24 ust. 2 PrAut. Przepis ten stanowi, że posiadacze urządzeń służących do odbioru programu radiowego lub telewizyjnego mogą za ich pomocą odbierać nadawane utwory, choćby urządzenia te były umieszczone w miejscu ogólnie dostępnym, jeżeli nie łączy się z tym osiąganie korzyści majątkowych. Powstaje zatem zasadnicze pytanie – czy odtwarzanie muzyki w lokalu gastronomicznym lub udostępnienie odbiornika radiowego czy telewizyjnego w pokoju hotelowym przyczyniają się do osiągnięcia przez właściciela obiektu zysku? Bogate orzecznictwo sądowe, jak również interpretacje wydawane przez ministra Kultury i Sztuki wydają się w sposób jednoznaczny wskazywać na odpowiedź twierdzącą. W odniesieniu do lokali gastronomicznych, odwołać możemy się w tym zakresie m.in. do wyroku Sądu Apelacyjnego w Katowicach z dnia 13 kwietnia 2012 r., w którym trafnie wskazano, iż telewizor umieszczony w ogólnie dostępnej sali restauracyjnej bez wątpienia wpływa na ogólny klimat lokalu, który jest przyczyną wyboru przez podróżnego tego, a nie innego zajazdu, co tym samym przyczynia się do osiągnięcia przez właściciela lokalu zysku¹². Warto jednak wskazać na uzasadnienie wyroku z dnia 14 marca 2008 r., w którym Sąd Apelacyjny w Katowicach przyjął, iż w sytuacji, gdy w obiekcie znajduje się jedynie odbiornik radiowy umieszczony w okolicy baru, o niskim standardzie i słabej jakości odbioru, który dodatkowo nie jest odbierany w sposób ciągły, zasadne jest przyjęcie stanowiska, że między działaniem przedsiębiorcy polegającym na odbieraniu utworów nadawanych w programach radiowych, a możliwością osiągnięcia z tego tytułu jakichkolwiek korzyści majątkowych brak jest związku¹³. Orzeczenie to należy jednak analizować w kontekście stanu faktycznego, na gruncie którego zapadł przedmiotowy wyrok, z którego wynika, że specyfika lokalu pozwanego przedsiębiorcy rzeczywiście świadczyła o znikomej roli odtwarzanej muzyki dla zwiększenia zysku.

¹¹ *Ibidem*.

¹² I ACa 129/12, LEX nr 1213876.

¹³ A ACa 102/08, Biul.SAKa 2008/3/29-30

Także problematyka wykorzystania cudzych praw autorskich w działalności hotelarskiej była przedmiotem spraw sądowych. Negatywne dla hotelarzy orzeczenie wydał m.in. Sąd Apelacyjny w Warszawie. W orzeczeniu z dnia 8 października 2004 r. Sąd wskazał wprost, iż umieszczenie w hotelach telewizorów celem umożliwienia oglądania programów telewizyjnych nie jest działaniem w ramach licencji ustawowej określonym w art. 24 ust. 2 PrAut, gdyż warunkiem skorzystania z tej licencji jest brak korzyści majątkowych w związku z odbiorem programów¹⁴. Sąd wskazuje dalej, iż umieszczenie w pokojach telewizorów wpływa na atrakcyjność oferty hotelowej, podwyższa standard hotelu i implikuje bezpośrednio uzyskanie wyższej kategorii gwiazdkowej hotelu. W analizowanej kwestii wypowiadał się także TSUE, który w wyroku z dnia 7 grudnia 2006 r. orzekł, iż udostępnianie odbiorników telewizyjnych przez podmiot świadczący usługi hotelarskie, a tym samym umożliwianie klientom obiektu dostępu do utworu nadawanego drogą radiowo-telewizyjną należy traktować jako dodatkową usługę, świadczoną w celu uzyskania korzyści¹⁵. Trybunał stwierdza dalej, iż bezsprzecznym jest, że oferowanie tej usługi ma wpływ na standard hotelu, a w konsekwencji przekłada się na cenę pokoju.

Jak wspomniano wcześniej, także oficjalne interpretacje Ministerstwa Kultury i Sztuki (aktualnie Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego) potwierdzają przedstawione wyżej rozważania. W odniesieniu do lokali gastronomicznych mowa tu przede wszystkim o dwóch pismach: z dnia 10 września 2002 r., sygn. DP/WPA/024/355 oraz z dnia 17 października 2002 r., sygn. DP/WPA 024/324. W pismach tych wskazano m.in., że umieszczenie odbiornika w takim miejscu ma na celu uprzyjemnienie klientom czasu spędzonego w lokalu i może wpływać na decyzje konsumenckie, a więc i zwiększenie korzyści z prowadzonej działalności. Podobne stanowisko Ministerstwo zajęło w stosunku do obiektów noclegowych. W piśmie z dnia 2 grudnia 2002 r., sygn. DP/WPA 024/415/02, wskazuje wprost, że umieszczanie odbiorników radiowych i telewizorów podwyższa standard pokoi hotelowych, więc generalnie uznaje się, że odbiór ten łączy się z osiągnięciem korzyści majątkowych przez właściciela hotelu.

Konstatując powyższe rozważania, należy zwrócić uwagę na okoliczność, iż ciężar wykazania, że odtwarzanie muzyki w lokalu nie wiąże się z osiągnięciem korzyści majątkowej spoczywać będzie na właścicielu tego obiektu. Stanowisko powyższe potwierdził Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 18 listopada 2004 r., stwierdzając wprost, iż nieosiągnięcie korzyści majątkowych z odbioru utworów nadawanych w programie radiowym lub telewizyj-

¹⁴ VI ACa 62/04, Wokanda 2005/10/44. Warto przy tym zaznaczyć, iż w uzasadnieniu orzeczenia, Sąd Apelacyjny w Warszawie wskazał również, iż pokój hotelowy nie jest miejscem publicznym i umieszczenie telewizorów w pokoju w celu umożliwienia gościom hotelowym oglądania programów telewizyjnych nie ma charakteru odtworzenia publicznego. Nie mniej jednak, jak dalej wskazuje skład orzekający, skład osobowy osób przebywających w pomieszczeniach hotelowych jest zmienny, niemożliwy do precyzyjnego określenia ilościowego i personalnego, determinowany takimi czynnikami jak tymczasowość i przypadkowość, stąd też nie jest to oznaczony krąg osób (odbiorców) w rozumieniu art. 24 ust. 1 ustawy, co warunkowało by możliwość rozpowszechnienia utworów bez konieczności opłacania tantiem.

¹⁵ Sprawa Sociedad General de Autores y Editores de Espana (SGAE) p-ko Rafael Hoteles SA, sygn. C-306/05, <http://curia.europa.eu/juris/liste.jsf?language=pl&num=C-306/05>

nym, odbieranym za pomocą służących do tego celu urządzeń umieszczonych w miejscu ogólnie dostępnym jest faktem prawno-niewieczącym, co do którego ciężar dowodu spoczywa na posiadaczu tych urządzeń¹⁶. Właściciel obiektu gastronomicznego czy noclegowego, w razie ewentualnego konfliktu z OZZ, może zatem powoływać się na brak korzyści majątkowej związanej z odtwarzaniem muzyki czy programów telewizyjnych, nie mniej musi on wykazać, iż rzeczywiście okoliczności te pozostają bez znaczenia dla rentowności lokalu.

„Royalty free” czyli „wolna muzyka”

Na zakończenie rozważań nad tytułową tematyką warto wskazać na coraz powszechniejszy trend do wykorzystywania przez przedsiębiorców działających w branży turystycznej (w szczególności prowadzących obiekty gastronomiczne) utworów opartych na systemie licencjonowania *royalty free*. Mowa tu o tzw. „wolnej muzyce” czyli utworach, których twórcy i wykonawcy nie są zrzeszeni w OZZ i udostępniają swoją muzykę na podstawie jednorazowej opłaty licencyjnej, uprawniającej do wielokrotnego i dowolnego użycia utworu bez konieczności ponoszenia dodatkowych opłat. Utwory tego typu oferowane są najczęściej w wyspecjalizowanych portalach bądź sklepach internetowych. Co istotne, korzystanie z muzyki licencjonowanej na podstawie *royalty free* pozwala pominąć pośrednictwo OZZ i z reguły wiąże się z dalece niższymi kosztami niż w przypadku tantiem opłacanych na rzecz tych organizacji.

Bibliografia

- Czajkowska-Dąbrowska M. (2011), *Komentarz do art. 105 ustawy o prawie autorskim i prawach pokrewnych*, (w:) Bart J., Markiewicz R. (red.), *Prawo autorskie i prawa pokrewne. Komentarz*, LEX, Warszawa.
- Kępiński M. (2013), *Organizacje zbiorowego zarządzania prawami autorskimi lub prawami pokrewnymi*, (w:) Bart J. (red.), *System prawa prywatnego, tom 13*, Warszawa.

ZAIKS, ZPAV, STOARD or SAWP – few words about royalties in tourism

Summary

The article is devoted to issues related to the obligation of defray payment imposed on owners of hotels and gastronomic facilities in aid of associations which are named in the title of this paper. These obligations, concerning the public performance of music, follow from copyright law, but nonetheless they are raising a number of questions and arguments, which often have to be patch up by courts. The

¹⁶ V CK 243/04, OSP 2005/11/129.

paper discusses the most important, basic problems that are associated with the said issues, mainly concerning the powers and legal foundations of the associations of music producers and artists. In reference to judgments of polish courts and the outcome of literature, this paper presents also real extent of hoteliers and restaurateurs responsibilities with regard to the payment of the so-called royalties, and an indication of a situation where this obligation is not in force. The article is primarily based on an analysis of court decisions and the outcome of the civil law doctrine. The is a conceptual article.

Key words: copyright, royalties, collective management organizations (OZZ), hotels and restaurants.

© All rights reserved

Afiliacja:

mgr Piotr Piskozub
Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie
Wydział Prawa i Administracji
Instytut Prawa Cywilnego
Katedra Prawa Cywilnego
Plac Marii Curie-Skłodowskiej 5
20-031 Lublin
tel.: 81 537 51 00
e-mail: piotr.piskozub@poczta.umcs.lublin.pl